

«Халық» сақтандыру компаниясы» АҚ
Директорлар кеңесінің шешімімен
БЕКІТІЛДІ
2022 жылғы «14» қазандағы
№ 241 хаттама

**«Халық» сақтандыру компаниясы» АҚ-та
Қаржы ұйымдарының залалдарын ерікті сақтандыру
ЕРЕЖЕСІ**

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1. Осы қаржы ұйымдарының залалдарын ерікті сақтандыру ережесі (бұдан әрі – Ереже) Қазақстан Республикасының заңнамасына, «Халық» сақтандыру компаниясы» АҚ ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес әзірленді және сақтандыру шарттарын, қаржы ұйымдарының залалдарын ерікті Сақтандыру шартын (бұдан әрі - Сақтандыру шарты) жасасу, қолдау және орындау тәртібін регламенттейді.

2. 2. Осы Ережеде пайдаланылатын ұғымдар:

1) **банктік акцепт** - Банктің вексельге тиісті жазба түрінде ресімделетін вексельді төлеуге жазбаша келісімі;

2) **вексель** - вексель беруші вексель ұстаушыға жазып берген және талап бойынша немесе белгілі бір мерзімге вексель ұстаушыға немесе оның бұйрығы бойынша төлем міндеттемесін қамтитын сөзсіз жазбаша міндеттеме;

3) **Пайда алушы** - Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға;

4) **депозиттік сертификат** - қаржы ұйымының сақтауға ақшалай салымды қабылдағанын және белгілі бір уақыт мерзімі өткеннен кейін салымшыға немесе салымшының сенім білдірілген адамына пайызбен салым сомасын төлеуге міндеттенетінін жазбаша растауы;

5) **Сақтандырылушы** - өзіне қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын қаржы ұйымы;

6) **куррьерлік (инкассаторлық) ұйым** - шарттық талаптарда бағалы мүлікті күзетпен тасымалдау жөнінде қызметтер көрсететін ұйым;

7) **компьютерлік жүйе** - жекелеген жеткізгіштердегі деректер кітапханаларын қоса алғанда, электрондық деректерді енгізуді, шығаруды, өңдеуді, сақтауды жүзеге асыруға арналған компьютерлер және олармен қосылған барлық перифериялық құрылғылар;

8) **жалған қолтаңба** – басқа тұлға үшін оған тиісті рұқсатсыз, тек қана алдау мақсатында қойылған қолтаңба;

9) **Сақтандырылушының үй-жайы** - Сақтандырылушының бас кеңсесі, сондай-ақ өз қызметін жүзеге асыру үшін Сақтандырылушымен тұрақты немесе уақытша айналысатын және сақтандыруға арналған өтініште көрсетілген басқа да үй-жайлар, Сақтандырылушының мүлкінің сақталуына жауапты басқа мекеменің кеңсесі, осындай тіркеу операциялары кезінде Сақтандырылушының агенті ретінде ұқсас операциялар кезінде қаражатты тіркеу, айырбастау, айырбастау, сатып алу-сату, аудару және есеп айырысу функцияларын жүзеге асыратын ұйымның кеңсесі;

10) **құқыққа қайшы өзгерістер** – алаяқтық мақсатында қаржылық құжаттарға жазбаша өзгерістер енгізу;

11) **Сақтандырылушының қызметкерлері** – осы Ереже контекстінде:

- Сақтандырылушыға тиесілі үй-жайларда жұмыс істейтін, еңбегі үшін жалақы алатын және Сақтандырылушыға осы жұмысты орындаудың бүкіл мерзімі ішінде есеп беретін адамның (егер олар Басқармаға кірмейтін және жалдау бойынша жұмыс істейтін болса, Сақтандырылушының басшы қызметкерлерін қоса алғанда) мандаты;

- Сақтандырылушының басқарма мүшелері болып табылатын және жалдау бойынша жұмыс істейтін басшы қызметкерлері Сақтандырылушының басқарма немесе Директорлар кеңесінің шешімі бойынша Сақтандырылушыға тиесілі үй-жайларда жалдамалы қызметкердің міндеттеріне кіретін жұмысты орындаумен айналысатын кезеңге;

- Сақтандырылушыға тиесілі үй-жайларда практикадан өтетін студенттер;

- жұмысы электрондық деректерді өңдеумен, бағдарламалаумен, бағдарламалық қамтамасыз етумен және осыған ұқсас басқа да қызметпен байланысты адамдарды қоспағанда, Сақтандырылушының үй-жайларында және оның қадағалауымен уақытша жұмыс алған адамдар;

12) **Сақтанушы** - Сақтандырушымен Сақтандыру шартын жасасқан тұлға. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушы болып бір мезгілде қаржы ұйымы болып табылатын Сақтандырылушы табылады;

13) **сақтандыру мүддесі** - тәуекелдердің алдын алуда және сақтандыру жағдайының басталуына жол бермеуде Сақтанушының мүліктік мүддесі;

14) **сақтандыру жағдайы** - басталуымен Сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға.

Сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылатын оқиға төменде көрсетілген барлық белгілерге ие болуы керек:

- оқиғаның ықтималдығы мен кездейсоқтық шегі;
- оқиғаның басталуының нақты уақытына немесе орнына, сондай-ақ оқиғаның басталу нәтижесінде болған залалдардың мөлшеріне қатысты болжаудың мүмкінсіздігі;
- шарттың қолданылу шегінде оқиға сөзсіз және объективті түрде болуы тиіс деген қауіптің жоқтығы, бұл туралы Тараптар немесе ең болмағанда, Сақтанушы көрінеу білгені немесе алдын ала хабардар болғаны;
- іс-шараның басталуы Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) мүліктік мүддесі үшін теріс, тиімсіз экономикалық салдарға әкеп соғуы;
- іс-шараның басталуы полис ұстаушының (Сақтанушының, Пайда алушының) ерік білдіруімен және (немесе) ниетімен байланысты емес және пайда алу және (немесе) пайда алу мақсатын (алыпсатарлық тәуекел) көздемейді;

15) **Сақтандырушы** – қаржы ұйымдарының шығындарын ерікті сақтандыруды жүзеге асыру құқығына лицензиясы бар және сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушыға (Сақтандырылушыға, Пайда алушыға) Сақтандыру шартында айқындалған сома (сақтандыру сомасы) шегінде сақтандыру төлемін жүргізуге міндетті «Халық» сақтандыру компаниясы «Қазақстан Халық банкінің еншілес ұйымы» акционерлік қоғамы;

16) **тратта** - қаржы ұйымы өзіне жазып берген және қаржы ұйымының бас кеңсесінде немесе филиалында талап бойынша төлеуге жататын аударым векселі;

17) **жалған бағалы қағаз** – Сақтандырылушыны алдау мақсатында түпнұсқадан жасалған, түпнұсқаға ұқсас бағалы қағаздың көшірмесі, сондықтан оны түпнұсқадан ажырата алмаған Сақтанушы шығынға ұшырайды. Тек жалған фактілерді бұрмалауды қамтитын жалған құжаттар жалған емес;

18) **қаржы ұйымы** - қаржылық қызметтер көрсету жөніндегі кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын заңды тұлға;

19) **бағалы мүлік** – осы Ереже контекстінде қолма-қол ақша (валюта), бағалы металдардан жасалған монеталар; құймалар, кез келген түрдегі бағалы металдар және олардан жасалған бұйымдар; бағалы және жартылай бағалы тастар; сақтандыру полистері; жол чектері, чектер; акциялар сертификаттары; облигациялар, купондар; қарапайым және аударым вексельдері; банк тратталары; банк акцептері; депозиттік және жинақ сертификаттары; коносаменттер; қойма қолхаттары; аккредитивтер, ақша аударымдары; меншік құқығын немесе қандай да бір табыс алу құқығын бекітетін сертификаттар және өзге де құжаттар;

20) **бағалы қағаздар** - бағалы қағаздар деп мыналар түсіндіріледі:

- акциялар сертификаттары, капиталдағы акциялар үлесіне куәліктер, бағалы қағаздарды сатып алуға арналған ордерлер, акционерлік қоғамдардың облигациялары;
- корпоративтік облигацияларға ұқсас, мүлікпен, оның ішінде үшінші тұлғалармен қамтамасыз етілген серіктестіктердің облигациялары;
- тауар мемлекеттік бағалы қағаздар немесе мемлекет кепілдік берген бағалы қағаздар, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының бағалы қағаздары, борыштық міндеттемелер, облигациялар, купондар немесе мемлекет немесе жергілікті өзін-өзі басқару органдары айналымға шығарған ордерлер;
- жылжымайтын мүлікке ипотека, кепіл бойынша құқықтардың берілгенін растайтын құжаттар;

«Халық» сақтандыру компаниясы» АҚ-та
Қаржы ұйымдарының залалдарын ерікті сақтандыру ережесі
2022 жылғы «14» қазаннан бастап қолданысқа енді

- қаржы вексельдерін; сондай-ақ Сақтанушының меншікті және төлеген вексельдерін қоспағанда, жай вексельдер;

- Сақтанушының өзі айналысқа шығарған сертификаттарды қоспағанда, Сақтанушы қарыз алушыдан кепіл ретінде алған депозиттік және жинақ сертификаттары;

- мәміле аккредитивтер (әдетте, басқа банктің көмегімен онда көрсетілген шартталаптарды орындау кезінде клиенттің нұсқауы бойынша берілетін және белгілі бір соманы үшінші тұлғаға төлеуге кепілдік беретін банктік құжаттар).

21) **чек** – клиенттің ағымдағы шотын жүргізетін банкке чек берушіге немесе чекте көрсетілген басқа тұлғаға белгілі бір соманы төлеуге шартсыз бұйрығы түрінде Сақтандырылушы төлеуші болып табылатын аударым векселінің бір түрі.

3. Сақтандыру Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес Сақтандырушы мен Сақтанушы арасында жасалатын Сақтандыру шарты негізінде жүзеге асырылады.

4. Сақтанушының (Сақтандырылушының) құқыққа қайшы мүдделері сақтандыруға жатпайды.

5. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Тараптар осы Сақтандыру ережесінің жекелеген қағидаларын өзгерте (алып тастай) және (немесе) Сақтандыру шартын Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін өзге де ережелермен толықтыра алады.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТИСІ

6. Сақтандыру объектісі Сақтанушының (Сақтандырылушының) қаржы ұйымының қаржылық қызметтер көрсетуі нәтижесінде шығындардың туындау тәуекеліне байланысты мүліктік мүдделері болып табылады.

7. Сақтанушы біржолғы мәміле бойынша да, белгілі бір уақыт аралығында қаржылық қызмет бойынша шығындар тәуекелін де сақтандыруға құқылы.

8. Егер сақтандырудың қандай-да бір бөлігінде сақтандыру өтемі, сақтандыру төлемі немесе қаржылық пайда Сақтандырушыны немесе оның органын БҰҰ-ның шешімдеріне, Қазақстан Республикасы, Еуропалық Одақ немесе АҚШ үкіметтерінің заңдары мен қаулыларына сәйкес қандай-да бір санкцияларға, тыйым салуларға немесе шектеулерге, сауда немесе экономикалық санкцияларға әкеп соқтырса, Сақтандырушы сақтандыру қорғанысын бермейді, сонымен қатар сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру үшін немесе Сақтандыру шарты бойынша кез-келген басқа қаржылық пайда алу үшін жауап бермейді.

3. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ

9. Сақтандыру жағдайы Шартта немесе Сақтандыру бағдарламасында көзделген, нәтижесінде Сақтандырылушы қаржылық қызметтер көрсету кезінде нақты шығындарға ұшыраған оқиға деп танылады.

10. Осы Ережеге сәйкес сақтандыру тәуекелі деп мынадай оқиғалар танылады:

1) Сақтандырылушының жұмыскерлерінің қаржылық операциялар жасаған кездегі құқыққа қарсы іс-қимылдары нәтижесінде Сақтандырылушыға залал келтіру немесе заңсыз қаржылық пайда алу ниетімен жеке өзі де, үшінші тұлғалармен сөз байласу арқылы залал келтіру тәуекелі:

- заңды және жеке тұлғаларға кредиттер (қарыздар) беру;

- сауда операцияларын жүргізу тәртібі (бағалы қағаздарды, металдарды және басқа операцияларды, фьючерстерді, опциондарды, валютаны және т. б. сатып алу-сатумен байланысты операциялар);

- Сақтандыру шартында көзделген өзге де қаржылық операцияларды жүргізу тәртібі;

2) сақтандырылған және тиесілі үй-жайлардағы бағалы мүліктің жоғалуынан болатын залалдар тәуекелі:

- қаржы ұйымының үй-жайына кіруге рұқсаты бар адамның мүлікті ұрлауы, оның зақымдануы, жойылуы, жоғалуы нәтижесінде Сақтандырылушыға тауар;

«Халық» сақтандыру компаниясы» АҚ-та
Қаржы ұйымдарының залалдарын ерікті сақтандыру ережесі
2022 жылғы «14» қазаннан бастап қолданысқа енді

- Сақтандырылушының клиентіне немесе оның өкіліне Сақтандырылушының мүліктік талап қоюына әкеп соғуы мүмкін ұрлық нәтижесінде;

3) төмендегілер нәтижесінде тасымалдау кезіндегі шығындар тәуекелі:

- Сақтандырылушының немесе курьерлік (инкассаторлық) ұйымның қызметкерлері Сақтандырылушының тапсырмасы бойынша арнайы жабдықталған (броньдалған) көлік құралдарында тасымалдайтын бағалы мүліктің жоғалуы немесе бүлінуі;

- Сақтандырылушының ішкі құжаттамасы болып табылатын және курьерлік компания тасымалдау кезінде қандай да бір себептермен қаржы нарығында айналымдағы қағаздарға жатпайтын қаржылық құжаттардың жоғалуы немесе бүлінуі;

4) қолдан жасау немесе қасақана құқыққа қарсы өзгерістер нәтижесінде залалдар тәуекелі:

- Сақтанушыға берілген чектерге, тратталарға, вексельдерге, банктік акцептерге, депозиттік сертификаттарға құн салу;

- Сақтандырылушыға төлеуге қабылданған шоттан немесе вексельден ақша алуға арналған тапсырмаларда;

5) бағалы қағаздармен немесе осыған ұқсас қаржы құжаттарымен жазбаша нысанда оның бизнесті жүргізу шеңберінде адал жүзеге асырылатын және әдеттегідей операциялар (жұмыстар) нәтижесінде залалдар тәуекелі:

- жалған қолтаңбасы бар;

- қасақана заңға қайшы өзгерістерден тұратын акт;

- жалған болып шықты;

- жоғалған немесе ұрланған;

6) Сақтандырылушының төлем құралы ретінде жалған банкнотты немесе әлемнің кез келген елінің монетасын қабылдауы, Сақтандырылушы пайдаланатын валюталардың түпнұсқалығының стандартты детекторлары жалғандықты анықтай алмаған және банкноттар (монеталар) айналыстан шықпаған жағдайда залал тәуекелі;

7) электрондық және компьютерлік қылмыстармен байланысты шығындар тәуекелі, атап айтқанда:

- Сақтандырылушының осындай төлемді жүзеге асыру үшін қажетті деректерді Сақтандырылушының ақпараттық жүйелеріне алаяқтық енгізу, оларды құқыққа қайшы өзгерту, ұстап қалу, компаға келу, жеке электрондық тасымалдағыштардағы деректерді ұрлау нәтижесінде қандай да бір төлем түрін жүзеге асыру, сондай-ақ электрондық байланыс арналары арқылы келіп түскен алаяқтық ойдан шығарылған немесе өзгертілген төлем өкімі негізінде төлемді жүзеге асыру;

- клиенттің Сақтандырылушының ақпараттық жүйелеріне осындай төлемді жүзеге асыру үшін қажетті деректерді алаяқтық енгізу, оларды құқыққа қайшы өзгерту, ұстап қалу, компаға келу, физикалық электрондық тасымалдағыштардағы деректерді ұрлау нәтижесінде қандай да бір төлем түрін жүзеге асыруы, сондай-ақ электрондық байланыс арналары арқылы келіп түскен алаяқтық ойдан шығарылған немесе өзгертілген төлем өкімі негізінде төлемді жүзеге асыруы;

8) банк жабдығындағы мүлікті ұрлауға байланысты залалдар тәуекелі:

- қаржы ұйымының банкоматында, төлем терминалында немесе автоматтандырылған депозиттік машинасында орналасқан қолма-қол ақша қаражатын ұрлау, қаржы ұйымының клиентінің үшінші тұлғаларды мәжбүрлеу бойынша ақша қаражатын алуы немесе аударуы;

- клиент пен қаржы ұйымы арасында осындай мүлікті жауапты сақтау шарты жасалған жағдайда, клиенттердің мүлкін қаржы ұйымының сейфтік торкөзінен ұрлау.

11. Сақтандыру тәуекелдерінің, сақтандыру жағдайларының нақты тізбесі, олардың комбинациясы Сақтандыру шартында белгіленеді.

12. Сақтандыру шартында Сақтандырылушының Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін өзге де тәуекелдерін сақтандыру көзделуі мүмкін.

13. Сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ оның келтірген залалдарын дәлелдеу Сақтанушыға (Сақтандырылушыға, Пайда алушыға) жүктеледі.

14. Оқиға сақтандыру жағдайы деп танылады, егер Сақтандырылушыға залал келтіру мынадай жағдайда орын алса (жиынтығында):

- 1) Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғанысының қолданылу мерзімі ішінде;
- 2) Сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру аумағында;
- 3) Сақтандыру шартында көрсетілген бір немесе бірнеше сақтандырылған сақтандыру жағдайларының (тәуекелдерінің) туындауы салдарынан.

15. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтандырылушының қасақана іс-әрекеттерінің де, бір адамның қасақана емес іс-әрекеттерінің де нәтижесінде келтірілген залалдардың барлық жағдайлары, ол Сақтандырылушының қызметкері болып табылатынына немесе табылмағанына қарамастан, жиынтығында бір залал ретінде қаралуға тиіс.

4. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНАН ЕРЕКШЕЛІКТЕР ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ

16. Егер Сақтандыру шартында басқаша көзделсе, сақтандыру жағдайына мыналардың салдарынан болған залалдар жатпайды:

- 1) ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті ластанудың әсері;
- 2) әскери іс-қимылдар немесе әскери іс-шаралар мен олардың салдарлары, әскери құралдарды қолдану;
- 3) террористік актілер, диверсиялық қызмет;
- 4) азаматтық соғыс, кез келген түрдегі халықтық толқулар, жаппай тәртіпсіздіктер немесе ереуілдер;
- 5) Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында көзделген өзге де мән-жайлар.

17. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, егер залал төмендегілер салдарынан туындаған болса, олар сақтандыру жағдайы болып табылмайды және Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырмайды:

- 1) Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде көрсетілген жағдайларды қоспағанда, қаржы ұйымының басқарушы және (немесе) атқарушы органдарының мүшелері болып табылатын Сақтандырылушы басшылығының әрекеттері немесе қателіктері;
- 2) заңсыз қаржылық пайда алуға әкеп соқпайтын Сақтандырылушының жалдамалы қызметкерлерінің қасақана құқыққа қарсы іс-қимылдары;
- 3) Сақтандыру шартында сақтандыру ретінде көрсетілген жағдайларды қоспағанда, қарыздар (кредиттер) бойынша міндеттемелерді заңды немесе заңсыз тәсілдермен (түпнұсқа немесе жалған құжаттар бойынша, әділ тәсілмен немесе алдау, жалғандық және басқа да қасақана құқыққа қайшы әрекеттер арқылы) алғанына қарамастан толық және (немесе) ішінара орындамаған жағдайларда;
- 4) Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде көрсетілген жағдайларды қоспағанда, Сақтандырылушының жасалған мәмілелер бойынша міндеттемелері болып табылатын, қолдан жасауды, жалғандықты және басқа да қасақана құқыққа қайшы әрекеттерді қоса алғанда, кез келген себептердің нәтижесінде толық орындалмаған төлемдерді, есептен шығаруларды жүзеге асыруы;
- 5) Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде көрсетілген жағдайларды қоспағанда, төлемдерді, аударымдарды, ақша қаражатын жеткізуді қате жүзеге асыру және шоттар бойынша басқа да операцияларды жүргізу;
- 6) Сақтандырылушының клиенті мен Сақтандырылушының арасындағы жалдау шарты бойынша сейф торкөзіндегі кез келген заттың кез келген себеппен зақымдануы және (немесе) жоғалуы;
- 7) Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде көрсетілген жағдайларды қоспағанда, бағалы мүлікті басқа мүліктің физикалық талқандалу немесе жойылу қаупімен беру:

- өзі үшін заңсыз қаржылық пайда алу мақсатында әрекет ететін Сақтанушының қызметкері қауіп көзі болып табылады;

*«Халық» сақтандыру компаниясы» АҚ-та
Қаржы ұйымдарының залалдарын ерікті сақтандыру ережесі
2022 жылғы «14» қазаннан бастап қолданысқа енді*

- бағалы мүлікті беруді Сақтандырылушының үй-жайларындағы адам, сондай-ақ Сақтандырылушының үй-жайларындағы басқа адамнан дене жарақатын келтіру қаупімен тікелей жүргізеді;

- бағалы мүлікті беру мүлікті тасымалдау кезінде жүргізіледі және тасымалдау басталғанға дейін Сақтанушының (Сақтандырылушының) дайындалып жатқан шабуыл туралы мәліметтері болмаған жағдайда, тасымалдау үшін жүк сеніп тапсырылған адамдар физикалық жазалау қаупінде болады;

- Сақтандырылушының банкоматында және (немесе) төлем терминалында ақша қаражатын алу немесе аудару Сақтандырылушының клиенті болып табылатын тұлғаға басқа тұлғадан жеке басының қол сұғу қаупімен жүргізіледі;

8) Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде көрсетілгендерді қоспағанда, өзге де жалған және құқыққа қайшы өзгерістер;

9) Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде көрсетілгендерге қарағанда өзге де жалған және құқыққа қайшы өзгертілген жол чектері мен жол аккредитивтерінен;

10) Сақтанушы (Сақтандырылушы) жауапты болған чектерді кейіннен Эмитент төлеген немесе төлеуге қабылдаған жағдайда, Сақтандыру шарты сақтандыру жағдайлары ретінде көрсетілген залалдарды қоспағанда, Сақтанушының (Сақтандырылушының) сату үшін жауапкершілігіне берілген сатылмаған жол чектерінің жоғалуы;

11) Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде көрсетілген залалдарды қоспағанда, коносаменттерден, жүкқұжаттардан, қойма қолхаттарынан, сенімхаттардан немесе мақсаты бойынша ұқсас кез келген басқа шоттардан, құжаттардан және қолхаттардан;

12) Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайлары ретінде көрсетілген шығындарды қоспағанда, Сақтандырылушының өзі де, басқа қаржы ұйымы да шығарған (эмитенттеген) немесе айналысқа шығарған пластикалық карточкаларды пайдаланудан;

13) пайыздарды, дивидендтерді, алымдарды, комиссиялық сыйақыларды және басқаларын қоса алғанда, кірістің (пайданың) жоғалуы немесе құнсыздануы;

14) басқа қаржы ұйымының немесе депозитарийдің кінәсі, сондай-ақ олардың құқықтық мирасқорларының немесе тарату комиссиясының кінәсі (осы залал Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайы ретінде көрсетілген жағдайларды қоспағанда) және:

- бағалы мүлікті немесе олардың иелігіндегі ақшалай қаражатты төлемеу, қайтармау немесе жеткізбеу арқылы сату;

- Сақтандырылушыға олар жауапты болған залалдарды өтеуден бас тарту;

15) осы Ережеге сәйкес сақтандырылған объектілерге қатысты өзі келтірген залал үшін үшінші тұлғаларға өзі жүргізген өтемақы төлемдерінің нәтижесінде тікелей қаржылық залалдарды қоспағанда, Сақтандырылушыға қолданылған айыппұл санкциялары;

16) Сақтандырылған тұлғаның клиентінің немесе оның өкілінің кінәсінен бағалы мүліктің жоғалуы;

17) магниттік тасымалдағыштарға енгізілген ақпарат пен деректердің жоғалуы немесе бүлінуі, сондай-ақ бағалы мүлікке жатпайтын шоттар бойынша кез келген электрондық сымдардағы іркілістер (қателер);

18) тек жалған ақпаратты қамтитын бағалы қағаздармен операциялар (егер бұл бағалы қағаздар жалған болып табылмаса), сондай-ақ құжатсыз вексельдер;

19) біліктілігі жұмыстардың күрделілігіне сәйкес келмейтін Сақтанушы (Сақтандырылушы) қызметкерлерінің іс-әрекеттері;

20) Сақтанушының (Сақтандырылушының) жұмыскерлерінің алкогольдік, есірткілік, уытқұмарлық масаң күйдегі әрекеттері;

21) Сақтанушының (Сақтандырылушының) сақтандыру жағдайымен тікелей себептік байланыстағы құқық бұзушылық жасауы;

22) тозуды, тотты, коррозияны, зеңді, саңырауқұлақты, дымқыл немесе құрғақ шірікті, біртіндеп нашарлауды, жасырын ақауларды, баяу дамып келе жатқан деформацияны немесе бұрмалануды, жәндіктер қалдықтарын, кез келген түрдегі паразиттердің (микробтардың) әрекеттерін, кеміргіштерді қоса алғанда, бірақ олармен шектелмей, біртіндеп әрекет ететін себептер;

23) Сақтанушының (Сақтандырылушының) от қауіпті, улы, жарылыс қауіпті және күйдіргіш материалдарды қолдануы және қоймаға салуы, қалдықтарды жинауы немесе орналастыруы;

24) Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайы ретінде көрсетілмеген оқиғалар (зиян келтіру себептері, тәуекелдер).

18. Сақтандырушы сонымен қатар мына жағдайларда сақтандыру төлемін жасамайды және жауап бермейді:

1) Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасының (Сақтандырушының жауапкершілік лимитінің) мөлшерінен асатын бөлігіндегі залал;

2) Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру аумағынан тыс жерде келтірілген залал;

3) сақтандыру жағдайына және оны кез келген уәкілетті органдарда дәлелдеуге байланысты істерді жүргізуге арналған шығыстар (мемлекеттік баждар, ксерокөшірмелерге арналған шығыстар, нотариаттық куәландыру, сараптама, адвокаттың, өкілдің, аудармашының қызметтеріне ақы төлеу);

4) моральдық зиян;

5) міндеттемені орындауды кешіктіргені және өзге де жанама шығыстар, тауар түрінің жоғалғаны үшін қаржылық шығындар, жоғалған пайда, өзге де жанама залалдар, тұрақсыздық айыбы (айыппұлдар, өсімпұлдар);

6) егер шығындарға арналған бұл шығыстар Сақтандырушының өтеуіне жататын залалдарды болғызбау немесе азайту мақсатында жүзеге асырылса, сот, сараптама шығындарын қоспағанда.

19. Сақтандыру мына шығындарға да қолданылмайды:

1) Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғаудың қолданылу мерзімі басталғанға дейін немесе аяқталғаннан кейін жүзеге асырылған барлық операциялар бойынша Сақтандырылушыға келтірілген;

2) Сақтандырылушы Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғаудың қолданылу мерзімі басталғанға дейін немесе аяқталғаннан кейін тапқан;

3) оларға қатысты Сақтанушыда (Сақтандырылушыда) бұрын Сақтандыру шарты жасалған басқа Сақтандырушыларға хабарлама берілген;

4) компьютерлерге, компьютерлік бағдарламаларға, компьютерлік ақпаратқа, ақпарат жинақтаушыларға, компьютерлік жүйелер мен телекоммуникациялық желілерге қатысы бар өзге де жабдыққа, сондай-ақ банк жабдығына келтірілген;

5) кибер-шабуылдардың немесе компьютерлік вирустардың әсерінен келтірілген.

20. Сақтандыру шартында осы тарауда көрсетілгендерден басқа сақтандыру жағдайларынан өзге де ерекшеліктер және (немесе) сақтандыру шектеулері белгіленуі мүмкін.

5. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫ. ФРАНШИЗА

21. Сақтандыру сомасы - сақтандыру объектісі сақтандырылған және Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы.

22. Сақтандыру сомасы тараптардың келісімі бойынша Сақтандыру шартында белгіленеді.

23. Сақтандыру шартында жауапкершіліктің барлық түрлері бойынша жиынтық төлем Сақтандыру шарты бойынша жалпы сақтандыру сомасының мөлшерінен аспайтын жағдайда Сақтандыру шарты бойынша сақтандырылған түрлі тәуекелдерге қатысты жекелеген сақтандыру сомалары көзделуі мүмкін. Мұндай жағдайда Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы жауапкершіліктің бірыңғай біріктірілген лимитін білдіреді.

24. Франшиза - Сақтандырушыны белгілі бір мөлшерден аспайтын залалды өтеуден сақтандыру шарттарымен көзделген босату. Сақтандыру шартында шартты немесе шартсыз шегерім белгіленуі мүмкін.

25. Шартты франшиза кезінде Сақтандырушы франшизаның белгіленген мөлшерінен аспайтын залалды өтеуден босатылады, бірақ егер оның мөлшері осы сомадан көп болса, залалды толығымен өтеуге тиіс. Шартсыз франшиза кезінде залал барлық жағдайларда белгіленген соманы шегергенде өтеледі.

26. Қолданылатын франшизаның түрі мен мөлшері Сақтандыру шартында белгіленеді.

6. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ. ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ МЕН МЕРЗІМДЕРІ

27. Сақтандыру сыйлықақысы - Сақтанушы Сақтандырушыға Сақтандыру шартында айқындалған мөлшерде Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемесін қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы.

28. Сақтандыру шарты бойынша төленуге жататын сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру объектісі мен сақтандыру тәуекелінің сипатын ескере отырып, сақтандыру сомасының бірлігінен алынатын сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін айқындайтын сақтандыру тарифтеріне сәйкес есептеледі.

29. Сақтандыру сыйлықақысын Сақтанушы Қазақстан Республикасының валютасында төлейді.

30. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген жағдайларда сақтандыру сыйлықақысы шетел валютасында (валюталық баламада) төленуі мүмкін.

31. Сақтандыру сыйлықақысы біржолғы немесе бөліп-бөліп, қолма-қол ақшасыз төлеммен немесе қолма-қол ақшамен (Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын сақтай отырып) төленеді.

Сақтандыру сыйлықақысын төлеу тәртібі мен мерзімдері Сақтандыру шартында белгіленеді.

32. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе (Тараптардың өзге шарт туралы жазбаша келісімі болмаған жағдайда), Сақтанушы Сақтандыру шартында белгіленген мерзімде сақтандыру сыйлықақысын (кезекті сақтандыру жарнасын) уақтылы төлемеген жағдайда Сақтандырушының:

1) сақтандыру сыйлықақысы (кезекті сақтандыру жарнасы) төленбеген күннен бастап біржақты тәртіппен Сақтандыру шартын бұзуға;

2) егер сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға енгізілуі мерзімі өткен сақтандыру сыйлықақысы (кезекті сақтандыру жарнасы) төленгенге дейін басталса, сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға;

3) сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындау кезінде, егер сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға енгізілуі кешіктірілген сақтандыру сыйлықақысы (кезекті сақтандыру жарнасы) төленгенге дейін басталса, мерзімі өткен сақтандыру сыйлықақысының (кезекті сақтандыру жарнасының) сомасын есепке жатқызуға құқығы бар.

33. Сақтандыру шартын 1 (бір) жылдан кем мерзімге жасасқан кезде сақтандыру сыйлықақысы Сақтандыру шартының (про-раттың) қолданылу күндерінің нақты саны үшін не жылдық сақтандыру сыйлықақысынан пайыздық қатынаста есептелуі мүмкін (бұл ретте толық емес ай толық ретінде есепке алынады):

Мерзімі, айлар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
жылдық сақтандыру сыйлықақысының %	20	30	40	50	60	70	75	80	85	90	95

7. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

34. Сақтанушы:

1) Сақтандыру шартын жасасу кезінде, егер ол құпия ақпарат болып табылмаса, Сақтандырушының жылдық қаржылық есептілігімен танысуға;

2) осы Ережемен танысуға, Сақтандырушыдан сақтандыру талаптарын, Сақтандыру шарты бойынша өзінің құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге, осы Ереженің көшірмесін алуға;

3) сақтандыру жағдайын Сақтандырушының тергеу барысымен танысуға;

4) сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін алуға;

5) осы Ережеде (немесе) Сақтандыру шартында белгіленген тәртіппен Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтатуға;

6) сақтандыру жағдайының себептерін, мән-жайларын және/немесе Сақтандырушы белгілеген және/немесе ол тағайындаған залал сомасын бағалау нәтижелерімен келіспеген жағдайда, мұндай аджастердің біліктілігін Сақтандырушы таныған жағдайда, сараптама жүргізу үшін өзге тәуелсіз аджастерді тағайындауға құқылы. Сақтанушы тағайындаған аджастер қызметтерін Сақтанушының өзі төлейді;

7) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту немесе оның мөлшерін азайту туралы шешіміне дау айтуға құқылы.

35. Сақтанушы:

1) Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының туындау ықтималдығын және оның басталуынан болатын ықтимал залалдар мөлшерін айқындау үшін елеулі маңызы бар өзіне белгілі барлық мән-жайлар туралы хабарлауға;

2) Сақтандырушыға сақтандыру объектісіне қатысты жасалған және жасалатын басқа сақтандыру компанияларымен сақтандыру шарттары туралы хабарлауға;

3) Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйлықақысын төлеуге;

4) Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелінің жай-күйі туралы хабарлауға;

5) осы Ереженің және Сақтандыру шартының талаптарын орындауға;

6) Сақтандырылушыны Сақтандыру шартының талаптарымен және осы Ережемен таныстыруға міндетті. Сақтандырылушының Сақтандыру шартының талаптарын бұзуы оларды Сақтанушының өзі бұзғаны ретінде бағаланады;

7) сақтандыру жағдайының белгілері бар және (немесе) оның салдары сақтандыру жағдайының басталуы болуы мүмкін оқиға басталған кезде бұл туралы Сақтандырушыны хабардар етуге және осы Ережеде және Сақтандыру шартында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде қажетті іс-әрекеттер жасауға;

8) сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін осы Сақтандыру шартының қағидалары мен талаптарының 10-тарауына сәйкес Сақтандырушы талап ететін барлық құжаттарды ұсынуға;

9) Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының сипатына қарай құзыретті органдар куәландырған бүлінген, қаза тапқан немесе жоғалған мүліктің тізбесін (тізімін) беруге;

10) осындай құқықты іске асыру үшін қажетті құжаттарды беруді қоса алғанда, сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап ету құқығын Сақтандырушыға көшуді қамтамасыз етуге;

11) сақтандыру жағдайы нәтижесінде үшінші тұлғалардан келтірілген залалдардың қандай да бір өтемін (өтемақысын) алған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірмей бұл туралы Сақтандырушыны жазбаша хабардар етуге және алынған сақтандыру төлемінің тиісті бөлігін қайтаруға;

12) Сақтандыру шартының талаптары және сақтандыру сыйлықақылары мен төлемдерінің мөлшері туралы құпиялылықты сақтауға;

13) осындай құқықты іске асыру үшін қажетті құжаттарды беруді қоса алғанда, сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап ету құқығын Сақтандырушыға көшуді қамтамасыз етуге;

14) сақтандыру жағдайынан шығынды азайту шараларын қолдануға;

15) егер бұл өзгерістер Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайларда өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы Сақтандырушыға дереу хабарлауға міндетті.

36. Сақтандырушы:

- 1) Сақтандыру шарты жасалғанға дейін объектіні сақтандыруға мәлімделетін сақтандыру алдындағы сараптаманы жүргізуге;
- 2) Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде сақтандыру тәуекелінің жай-күйін, оның Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы ұсынған мәліметтерге сәйкестігін тексеруге;
- 3) шығындар мөлшерін азайту жөніндегі іс-шараларға қатысуға құқылы. Бұл ретте Сақтандырушының осы іс шараларға қатысуы оқиғаны сақтандыру жағдайы деп танудың растауы болып табылмайды;
- 4) мүлікті қарауды және келтірілген залалдың мөлшерін айқындау жөніндегі іс-қимылды қоса алғанда, сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын дербес анықтауға;
- 5) тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардан олардың құзыретіне қарай сақтандыру жағдайының басталу фактісін және келтірілген залалдың мөлшерін растайтын құжаттарды сұратуға;
- 6) дербес талаптарды мәлімдемейтін үшінші тұлға ретінде сотқа қатысуға;
- 7) Сақтанушыдан осы Ереженің 10-тарауында және Сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру жағдайының фактісін, оның туындау себептері мен мән-жайларын, келтірілген залалдың мөлшерін анықтау үшін қажетті құжаттарды талап етуге;
- 8) Сақтандыру шартында көзделген тәртіппен және мерзімдерде Сақтанушыға жазбаша хабарлама жібере отырып, құзыретті органдардың деректері мен құжаттары негізінде барлық мән-жайлар анықталғанға дейін сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешімді кейінге қалдыруға;
- 9) осы Ережеде, Сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға немесе оның мөлшерін азайтуға не Сақтанушыны (Сақтандырылушыны) бұл туралы Сақтандыру шартында көзделген тәртіппен және мерзімдерде жазбаша хабардар ете отырып, оқиғаны сақтандыру жағдайы деп танымауға;
- 10) залал келтіруге жауапты адамға кері талап қою құқығын көрсетуге;
- 11) Сақтанушы (Сақтандырылушы) Сақтандыру шартының талаптарын бұзған жағдайда Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы.

37. Сақтандырушы:

- 1) Сақтанушыны сақтандыру талаптарымен және (осы Ережемен) таныстыруға, егер Сақтандыру шарты Сақтанушыға сақтандыру полисін бере отырып, осы Ережеге қосылу жолымен жасалған болса, осы Ереженің көшірмесін ұсынуға (жіберуге);
- 2) сақтандыру жағдайы туралы хабарламаны алған күннен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде тіркеуге;
- 3) сақтандыру жағдайы басталған кезде осы Ережеде және (немесе) Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін жүргізуге;
- 4) Сақтанушыға сақтандыру жағдайы кезінде шығындарды азайту үшін жұмсалған ақылға қонымды және орынды шығыстарды өтеуге;
- 5) Сақтанушы (Сақтандырылушы) сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайда, оларды Сақтандыру шартында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде жетіспейтін құжаттар туралы хабардар етуге;
- 6) сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге;
- 7) Сақтанушының өтініші негізінде қағаз нысанда ресімделген Сақтандыру шарты жоғалған жағдайда оған Сақтандыру шартының телнұсқасын беруге немесе Сақтанушының сұрауы бойынша Сақтандыру шартын жасасу кезінде өзі көрсеткен Сақтанушының электрондық поштасының мекенжайына электрондық Сақтандыру шартын қайта жіберуге міндетті.

38. Осы тарауда баяндалған Тараптардың құқықтары мен міндеттерінің тізбесі толық болып табылмайды. Сақтандырушының, Сақтанушының (Сақтандырылушының) Қазақстан Республикасының заңнамасында, осы Ережеде, Сақтандыру шартында белгіленген өзге де құқықтары мен міндеттері болады.

8. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ КЕЗЕҢІНДЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛІНІҢ ҰЛҒАЮБЫНЫҢ САЛДАРЫ

39. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтанушы (Сақтандырылушы) Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы елеулі өзгерістер туралы Сақтандырушыға дереу, бірақ ол белгілі болған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей жазбаша хабарлауға міндетті.

40. Маңызды болып, кез-келген жағдайда, келесі өзгерістер танылады:

1) Сақтандыру шартында және Сақтандыру шартын жасасуға өтініште көрсетілген мәліметтерді өзгерту;

2) Сақтанушы (Сақтандырылушы) қызметінің сипатындағы елеулі өзгеріс;

3) сақтандыру аумағының өзгеруі;

4) уәкілетті реттеуші және қадағалау органдарының Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) қатысты шектеулерінің, нұсқамаларының, санкцияларының, өзге де шектеу шараларының пайда болуы;

5) Сақтанушының (Сақтандырылушының) қаржылық қызметті жүзеге асыруға лицензиясын шектеу, тоқтата тұру немесе кері қайтарып алу;

6) қосарланған сақтандырудың болуы.

41. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген Сақтандырушы Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді және сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына пропорционалды түрде қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.

Егер Сақтанушы (Сақтандырылушы) Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында көзделген нормаларға сәйкес Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы.

42. Сақтанушы (Сақтандырылушы) осы тараудың 39-тармағында көзделген міндетті орындамаған кезде Сақтандырушы Сақтандыру шартын бұзуды және оны бұздан келтірілген залалдарды өтеуді талап етуге құқылы.

43. Егер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар жойылған болса, Сақтандырушының Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқығы жоқ.

9. САҚТАНУШЫНЫҢ САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ӘРЕКЕТТЕРІ

44. Сақтандыру жағдайының белгілері бар және (немесе) оның салдары сақтандыру жағдайының басталуы болуы мүмкін оқиға болған кезде Сақтанушы (Сақтандырылушы) міндетті:

1) Сақтандыру шартында көрсетілген мерзімнен кешіктірмей, ол сақтандыру жағдайының белгілері бар және (немесе) сақтандыру төлемі бойынша Сақтандырушының міндеттемесі туындауы мүмкін кез келген оқиға туралы белгілі болған немесе белгілі болуға тиіс кезден бастап бұл туралы Сақтандырушыға күнді белгілеуге мүмкіндік беретін кез келген қолжетімді тәсілмен хабарлауға міндетті орын, уақыт және болған жағдай көрсетілген хабарлама жіберуге міндетті. Бұл ретте шығындар Сақтанушы (Сақтанушы) фактілер туралы білген бойда анықталды деп есептеледі, бұл мүмкін немесе қазірдің өзінде пайда болған шығынның белгісі бола алады, төмендегілерге қарамастан:

- Сақтандыру шарты бойынша шығынға ұшыраған немесе шығынның туындауына әсер еткен оқиғаның нақты уақыты белгілі немесе жоқ;

- Сақтанушы (Сақтандырылушы) осы сәтте осы залалдың Сақтандыру шартының талаптарына сәйкес жабуға түсетінін дәлелдеу үшін жеткілікті ақпарат бар не жоқ екендігі;

- шығын мөлшері және шарттары белгілі немесе белгісіз жағдайлар.

Сақтанушы (Сақтандырылушы) Сақтандыру шарты бойынша жабылатын үшінші тұлғалар алдында жауапкершілік жүктелетін нақты немесе ықтимал оқиғалар туралы хабарлама

алатын сәт, бұл ретте осы оқиғалардың нақты мән-жайлары мен жауапкершілік мөлшері белгілі болғаны маңызды емес.

2) тиісті құзыретті органдар мен ұйымдарға, олардың меншік нысанына қарамастан, олардың құзыретін негізге ала отырып, сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғаны туралы дереу хабарлауға және оқиғаның құжаттамалық ресімделуін қамтамасыз етуге міндетті;

3) зиянды өтеу туралы талаптар қоюға себеп болуы мүмкін оқиғаға байланысты шығындарды азайтуға, оның ішінде бұл ретте Сақтандырушының нұсқауларына сүйене отырып, қалыптасқан жағдайда ақылға қонымды және қолжетімді шараларды дереу қабылдауға міндетті. Алайда, бұл әрекеттерді Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндетін мойындау ретінде қарастыруға болмайды;

4) егер Сақтандырушы Сақтандырушының да, Сақтанушының да мүдделерін қорғау үшін өзінің уәкілетті тұлғаларын тағайындауды қажет деп тапқан жағдайда, Сақтандырушы көрсеткен тұлғаларға сақтандыру жағдайына байланысты сенімхат пен қажетті құжаттарды беруге;

5) сақтандыру жағдайының белгілері бар және сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін қажетті оқиғаның туындау мән-жайларына байланысты бухгалтерлік есептілікті қоса алғанда, барлық құжаттар мен мәліметтерді Сақтандырушыға беруге;

6) Сақтандыру шартында белгіленген мерзімде Сақтандырушыға шығын фактісін растайтын құжаттарды, сондай-ақ басқа да қажетті ақпаратты ұсынуға міндетті. Сақтанушының (Сақтандырылушының) сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде келтірілген залалды растайтын дәлелдемелерді жинау үшін, сондай-ақ кінәлі тұлғаларды анықтау үшін жауапкершілік Сақтанушының өзіне (Сақтандырылушыға) жүктеледі;

7) қажетті құжаттарды ұсынуды қоса алғанда, Сақтандырушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін барлық қажетті әрекеттерді орындауға;

8) Сақтандырушының мүдделеріне қарсы бағытталған әрекеттерді жасамауға, қандай да бір міндеттемелерді қабылдамауға, жауапкершілікті мойындамауға, қандай да бір ұсыныстарды қабылдамауға, төлемдер жасамауға және Сақтандырушының жазбаша келісімінсіз осы сақтандыру жағдайына қатысы бар қандай да бір төлемдер жасауға уәде бермеуге міндетті.

45. Сақтандырушының сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарламауы, егер Сақтандырушының сақтандыру жағдайының басталғаны туралы уақтылы білгені дәлелденбесе немесе Сақтандырушыда бұл туралы мәліметтердің болмауы оның сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндетіне әсер ете алмаса, оған сақтандыру төлемінен бас тарту құқығын береді.

10. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ БАСТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫН МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ

46. Сақтандыру төлемі туралы талапты Сақтанушы (Сақтандырылушы) Сақтандырушыға осы талапты негіздейтін құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша нысанда ұсынады.

47. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру төлеміне өтінішке мынадай құжаттар қоса берілуге тиіс:

1) шарт қағаз нысанда жасалған жағдайда - Сақтандыру шартының (оның телнұсқасының) көшірмесі;

2) құзыретті органдардың және (немесе) ұйымдардың, олардың меншік нысанына қарамастан, олардың құзыретін негізге ала отырып, сақтандыру жағдайының басталу мән-жайлары туралы қорытындысы;

3) сақтандыру жағдайының басталу фактісін және келтірілген залалдың мөлшерін растайтын құжаттар;

4) сақтандыру компаниясында істерді жүргізу және сақтандыру төлемін алу құқығына сенімхат (занды тұлға үшін немесе Пайда алушының мүдделері ұсынылған жағдайда);

5) Сақтанушының бухгалтерлік есептілігі және өзге де қаржылық және төлем құжаттары мен келтірілген залал мөлшері туралы куәландыратын есеп айырысулар;

б) сақтандыру төлемін аудару үшін Пайда алушының банктік деректемелері.

48. Сақтандырушы сақтандыру оқиғасының мәртебесі туралы шешім қабылдау үшін қажетті құжаттар тізбесін дербес қысқартуға және Сақтандырушының пікірінше, осы шешімді қабылдау үшін жеткілікті құжаттармен шектелуге құқылы.

49. Жекелеген жағдайларда Сақтандырушы, егер олардың болмауы сақтандыру жағдайының басталу фактісін анықтау және залалдың мөлшерін айқындау мүмкін болмаса немесе сақтандыру жағдайы туралы қосымша мәліметтер алу талап етілсе, осы тарауда көрсетілмеген өзге де құжаттарды ұсынуды талап етуге құқылы.

50. Құжаттарды қабылдаған Сақтандырушы өтініш берушіге ұсынылған құжаттардың толық тізбесін және олардың қабылданған күнін көрсете отырып анықтама беруге міндетті. Анықтаманың бір данасы өтініш берушіге беріледі, өтініш берушінің оны алғаны туралы белгісі бар екінші данасы Сақтандырушыда қалады. Сақтанушы (Пайда алушы) сақтандыру төлемі туралы талапты электрондық нысанда жіберген жағдайда Сақтандырушы оған осы анықтаманы электрондық нысанда ұсына алады.

51. Сақтанушы (Сақтандырылушы) сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы мәселені қарау үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайда, Сақтандырушы өтініш берушіні Сақтандыру шартында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде жетіспейтін құжаттар туралы хабардар етуге міндетті.

11. ШЫҒЫН МӨЛШЕРІН АНЫҚТАУ

52. Сақтандыру төлемі сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде жәбірленушіге келтірілген нақты залал шегінде, Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасы (Сақтандырушының жауапкершілік лимиттері) шегінде, франшизаны ескере отырып (егер ол Сақтандыру шартында көзделген жағдайда) жүзеге асырылады. Сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде келтірілген тікелей мүліктік залал ғана өтелуге жатады.

53. Тараптар арасында залалдың себептері мен мөлшері туралы даулар туындаған жағдайда Тараптардың әрқайсысының тәуелсіз бағалау (сараптама) жүргізуді талап етуге құқығы бар. Бағалау (сараптама) оны жүргізуді талап еткен тараптың есебінен жүргізіледі. Егер бағалау (сараптама) нәтижелері бойынша Сақтандырушының сақтандыру төлемі бөлігінде бас тартуы негізсіз болып табылса, Сақтандырушы бағалауды (сараптаманы) төлеу жөніндегі шығыстарды өтейді. Сақтанушы (Сақтандырылушы), егер оның нәтижелері бойынша жағдайды сақтандыру деп тану мүмкін болмаса, сараптама жүргізуге арналған шығыстарды дербес көтереді.

54. Тараптардың бірі жүргізілген бағалау (сараптама) нәтижелерімен келіспеген жағдайда Сақтандырушы осы Ережеде немесе Сақтандыру шартында көзделген тәртіппен және мерзімдерде залалдың даусыз бөлігін төлеуді жүзеге асыруға құқылы.

55. Сақтанушының (Сақтандырылушының) шығындарды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарын, егер тиісті шаралар сәтсіз болса да, Сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін осындай шығыстар қажет болса немесе жүргізілсе, Сақтандырушы өтеуге тиіс. Мұндай шығыстар нақты мөлшерде өтеледі, алайда сақтандыру төлемі мен шығыстардың өтемақысының жалпы сомасы Сақтандыру шартында көзделген сақтандыру сомасынан (жауапкершіліктің шекті көлемінен) аспауы үшін, сондай-ақ Сақтандырушыға осындай шығыстарды растайтын құжаттарды ұсынған жағдайда. Сақтандыру шартында мұндай шығыстардың сомасын сақтандыру сомасының үлесі немесе сақтандыру төлемі түрінде шектеу көзделуі мүмкін.

56. Сақтандырушы Сақтанушының (Сақтандырылушының) ықтимал залалдарды азайту үшін оған әдейі ақылға қонымды және қолжетімді шаралар қолданбауы салдарынан туындаған залалдар бөлігінде сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

57. Сақтандыру жағдайы нәтижесінде келтірілген залалды Сақтанушыға үшінші тұлғалар өтеген жағдайларда Сақтандырушы Сақтандыру шарты бойынша өтелуге жататын сома мен Сақтанушы үшінші тұлғадан алған сома арасындағы айырманы ғана өтейді.

12. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ТАЛАПТАРЫ

58. Егер Сақтандыру шартында өзгеше мерзім белгіленбесе, сақтандыру төлемі туралы шешімді Сақтандырушы осы Ереженің 10-тарауында регламенттелген барлық құжаттарды алғаннан кейін 15 (он бес) жұмыс күні ішінде қабылдайды.

59. Сақтандыру оқиғасы сақтандыру жағдайы деп танылған кезде Сақтандырушы Сақтандыру шартында белгіленген мерзімде Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырады.

60. Сақтандыру төлемінен бас тартқан кезде Сақтандырушы бұл туралы Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) бас тарту себептерінің дәлелді негіздемесімен Сақтандыру шартында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде хабарлайды.

61. Егер тиісті құзыретті органдар қылмыстық немесе әкімшілік іс қозғаған және сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соққан мән-жайларды тергеп-тексеру басталған жағдайда, Сақтандырушы қылмыстық іс бойынша үкім заңды күшіне енгенге немесе тергеп-тексеру аяқталғанға дейін және Сақтандырушыға тиісті құжаттарды ұсынған жағдайда, Сақтандырушы бұл туралы өтініш берушіні жазбаша хабардар ете отырып, сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау мерзімінің өтуін тоқтата тұруға құқылы.

62. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдау мерзімін, егер оның сақтандыру жағдайын немесе шығын мөлшерін растайтын құжаттардың түпнұсқалығына негізделген күмәні болған жағдайда, мұндай құжаттардың түпнұсқалығы құзыретті органдармен расталғанға дейін, бірақ 3 (үш) айдан аспайтын мерзімге ұзартуға құқығы бар.

63. Сақтандырушы Сақтанушының шығындарды азайту үшін ақылға қонымды және қолжетімді шараларды қасақана қабылдамауы салдарынан туындаған залалдар бөлігінде сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

64. Сақтандырушы Сақтанушыға (Сақтандырылушыға, Пайда алушыға), егер сақтандыру жағдайы төмендегілер салдарынан болса, сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тартуға құқылы:

1) қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, Сақтанушының, Сақтандырылушының және (немесе) Пайда алушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері;

2) Сақтанушының, Сақтандырылушының және (немесе) Пайда алушының Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайына себеп-салдарлық байланыстағы қасақана қылмыстық немесе әкімшілік құқық бұзушылық деп танылған іс-әрекеттері.

65. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін мыналар да негіз бола алады:

1) Сақтанушының (Сақтандырылушының) Сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы көрінеу жалған мәліметтерді хабарлауы;

2) Сақтанушының (Сақтандырылушының) сақтандыру оқиғасының басталуына немесе оның туындау тәуекелінің елеулі ұлғаюына себеп болған Сақтандыру шартында белгіленген міндеттемелер мен талаптарды орындамауы;

3) Сақтандыру шартында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру жағдайының белгілері бар және (немесе) салдары сақтандыру жағдайының басталуы мүмкін оқиғаның басталғаны туралы Сақтандырушыны хабардар етпеуі немесе уақтылы хабардар етпеуі;

4) Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларын тергеп-тексеруге және ол келтірген залалдың мөлшерін белгілеуге кедергі жасауы;

5) Сақтанушының (Сақтандырылушының) сақтандыру жағдайынан шығынды азайту жөнінде шараларды қасақана қабылдамауы;

6) сақтандыру жағдайының Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңінен тыс немесе Сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру аумағынан тыс басталуы;

7) егер тиісті өтемді Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) зиян келтіргені үшін кінәлі адамнан алса;

8) егер сақтандыру жағдайы басталған сәтте Сақтандыру шарты күшіне енбесе;

9) Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) осы Ереженің 10-тарауында және Сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын құжаттарды ұсынбаған жағдайда;

10) Сақтанушының (Сақтандырылушының) сақтандыру жағдайының басталуына жауапты адамға өзінің талап ету құқығынан бас тартуы, сондай-ақ талап ету құқығын Сақтандырушыға өту үшін қажетті құжаттарды Сақтандырушыға беруден бас тартуы.

66. Сақтанушы Сақтандырушыға алынған сақтандыру төлемін (оның тиісті бөлігін) қайтаруға міндетті, егер:

– зиян келтіргені үшін жауапты тұлға Сақтанушыға залалды өтесе;

– талап қою мерзімі ішінде Заңға сәйкес немесе осы Ережеге сәйкес Сақтанушыны сақтандыру төлеміне құқығынан толық немесе ішінара айыратын жағдай анықталса.

13. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ

67. Сақтандыру шарты Сақтанушының Сақтандыру шартын жасасуға өтініші (бұдан әрі – өтініш) негізінде жасалады.

68. Өтініш нысанын Сақтандырушы белгілейді.

69. Қағаз нысанда жасалған сақтандыру шарттары бойынша Сақтанушы қол қойған өтініш Сақтандырушының Сақтандыру шарты данасының ажырамас бөлігі болып табылады.

Электрондық нысанда жасалған сақтандыру шарттары бойынша өтініш Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы ұсынған ақпараттың тізбесін білдіреді, бұл ретте өтінішке қол қою Сақтандырушы айқындаған тәсілмен жүзеге асырылады.

70. Сақтандыру шарты Сақтандырушының сақтандыру тәуекелін бағалағаннан және тараптар арасында Сақтандыру шартының барлық елеулі талаптары бойынша келісімге қол жеткізгеннен кейін, Сақтандыру шартын жасау немесе Сақтанушыны осы Ережеге қосу және оған сақтандыру полисін беру арқылы қағаз немесе электрондық нысанда жасалады.

Электрондық нысанда Сақтандыру шартын жасасу Сақтанушы мен Сақтандырушы арасында электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен жүзеге асырылады.

Сақтандыру шарты электрондық нысанда жасалғаннан кейін Сақтандырушы Сақтанушының электрондық пошта мекенжайына электрондық Сақтандыру шартын жібереді.

71. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының туындау ықтималдығын және оның басталуынан болуы мүмкін залалдардың мөлшерін айқындау үшін елеулі маңызы бар барлық белгілі мән-жайларды хабарлауға міндетті.

72. Сақтандыру шартын жасасу және (немесе) сақтандыру тәуекелін бағалау үшін Сақтандырушы Сақтанушыдан сақтандыру тәуекелін сипаттайтын қосымша құжаттарды (мәліметтерді) талап ете алады.

73. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар енгізу Сақтандырушының Сақтандыру шартына қосымша келісімді ресімдеуі арқылы Сақтанушының өтініші бойынша Сақтандыру шартын жасасу нысанына сәйкес жүргізіледі. Егер сақтандыру сақтандыру полисін беру жолымен жүзеге асырылса, онда өзгерістер мен толықтырулар енгізу кезінде сақтандыру полисі мерзімінен бұрын тоқтатылуға және жаңасын ресімдеуге жатады.

74. Егер Сақтандыру шартын жасасқаннан кейін Сақтанушы шартты жасасу мақсатында Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелін бағалау және Сақтандырушының Сақтандыру шартын жасасу туралы шешім қабылдауы үшін елеулі маңызы бар мән-жайлар туралы көрінеу жалған мәліметтер бергені анықталса, Сақтандырушы Сақтандыру шартын жарамсыз деп тануды талап етуге құқылы.

75. Егер Сақтандыру шартында Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделгендермен салыстырғанда Сақтанушының жағдайын нашарлататын талаптар болса, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген ережелер қолданылады.

76. Қағаз нысанда ресімделген Сақтандыру шарты жоғалған жағдайда Сақтандырушы Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде оған Сақтандыру шартының телнұсқасын беруге міндетті. Сақтанушының сұрау салуы бойынша электрондық нысанда ресімделген Сақтандыру шарты Сақтанушыға Сақтандыру шартын жасасу кезінде көрсеткен Сақтанушының электрондық пошта мекенжайына қайта жіберілуі мүмкін.

Сақтандырушы Сақтанушыдан Сақтандыру шартының телнұсқасын дайындауға арналған шығыстарды өндіріп алуға құқылы, бұл ретте өтелетін шығыстардың сомасы Сақтандыру шартында айқындалады.

14. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ АУМАҒЫ ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ

77. Сақтандыру аумағы Сақтандыру шартында көрсетілген мемлекеттердің аумағы болып табылады.

78. Сақтандыру шарты 1 (бір) жылға да, тараптардың келісімі бойынша Сақтанушы мәлімдеген өзге мерзімге де жасалуы мүмкін.

79. Сақтандыру шарты Сақтандыру шартында көрсетілген күннен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру қорғау кезеңі Сақтандыру шартының қолданылу мерзіміне сәйкес келеді.

80. Сақтандыру шарты келесі жағдайларда өз қолданысын тоқтатады:

- 1) Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі өткен;
- 2) Сақтандырушының сақтандыру сомасы (Сақтандырушының жауапкершілік лимиті) мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруы;
- 3) Сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайларда жүзеге асырылады.

81. Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген міндеттемелерді тоқтатудың жалпы негіздерінен басқа, Сақтандыру шарты келесі жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылады:

- 1) сақтандыру объектісі өмір сүруін тоқтатқан кезде;
- 2) егер Сақтандырушы Сақтанушыны ауыстыруға қарсылық білдірсе, Сақтанушы сақтандыру объектісін иеліктен шығарса;
- 3) сақтандыру жағдайының туындау мүмкіндігі жойылып, сақтандыру тәуекелінің болуы сақтандыру жағдайынан өзгеше мән-жайлар бойынша тоқтатылған кезде;
- 4) Сақтандырушыны мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі заңды күшіне енген кезде;
- 5) егер Сақтандыру шарты Сақтанушыға сақтандыру полисін беру жолымен жасалған болса, сақтандыру полисіне енгізілген талаптар мен мәліметтер өзгергенде;
- 6) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларда.

Көрсетілген жағдайларда Сақтандыру шарты шартты тоқтату үшін негіз ретінде көзделген мән-жайлар туындаған кезден бастап тоқтатылды деп есептеледі, бұл туралы мүдделі Тарап басқа біреуді дереу хабардар етуге тиіс.

82. Сақтандыру шарты тараптардың бастамасы немесе келісімі бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылуы мүмкін. Егер Сақтандыру шартында немесе тараптардың келісімінде өзгеше көзделмесе, Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтатуға бастамашы болған Тарап екінші Тарапты жоспарланған тоқтату күніне дейін күнтізбелік 15 (он бес) күннен кешіктірмей хабардар етеді. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу шарттары Сақтандыру шартында айқындалады

83. Осы тараудың 81-тармағында көзделген мән-жайлар бойынша Сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде Сақтандырушының сақтандыру қолданылған уақытқа пропорционалды түрде сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігіне құқығы болады.

84. Сақтанушы кез келген уақытта Сақтандыру шартынан бас тартуға құқылы.

85. Сақтанушының бастамасы бойынша Сақтандыру шарты мерзімінен бұрын бұзылған (Сақтанушы Сақтандыру шартынан бас тартқан) кезде Сақтандырушы:

- төленген сақтандыру сыйлықақысын немесе сақтандыру жарналарын қайтармауға;
- жарна сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін істі жүргізуге арналған шығыстар сомасын шегергендегі Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі аяқталмаған мерзіміне барабар қайтаруға құқылы. Мұндай шығыстардың мөлшері Сақтандыру шартында қайтарылуға жататын соманың пайыздық қатынасында белгіленеді.

Сақтанушының бастамасы бойынша Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу шарттары Сақтандыру шартында айқындалады.

86. Сақтандыру шартының мерзімінен бұрын тоқтатылуы Сақтанушының кінәсінен оның талаптарының орындалмауынан туындаған жағдайларда сақтандыру сыйлықақысы (оның бір бөлігі) қайтарылуға жатпайды.

87. Сақтандыру шартының мерзімінен бұрын тоқтатылуы Сақтандырушының кінәсінен оның талаптарының орындалмауынан туындаған жағдайларда, соңғысы Сақтанушыға өзі төлеген сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын толығымен қайтаруға міндетті.

88. Сақтандыру шарты мерзімінен бұрын бұзылған кезде, Егер осы Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемдері жүзеге асырылған болса, Сақтандырушы төленген сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын қайтармауға құқылы.

89. Сақтандыру шарты Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жалпы негіздерден басқа, Сақтанушы Сақтандыру шартын жасасу кезінде заңсыз пайда алу, оның ішінде сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін оны жасасу мақсатын көрінеу көздеген жағдайда жарамсыз деп танылады.

16. ҚОСАРЛАНҒАН САҚТАНДЫРУ

90. Қосарланған (бірнеше) сақтандыру - әрқайсысымен дербес шарттар бойынша бірнеше Сақтандырушыларда бір объектіні сақтандыру.

91. Мүлікті қосарланған сақтандыру кезінде әрбір Сақтандырушы Сақтанушының алдында онымен жасалған Сақтандыру шарты шегінде жауап береді, алайда Пайда алушы барлық Сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты залалдан аспауы тиіс.

Бұл ретте Пайда алушы кез келген Сақтандырушыдан онымен жасалған Сақтандыру шартында көзделген сақтандыру сомасы көлемінде сақтандыру төлемін алуға құқылы. Егер алынған сақтандыру төлемі нақты залалды өтемесе, Сақтанушы жетіспейтін соманы басқа Сақтандырушыдан алуға құқылы.

92. Келтірілген залалды басқа Сақтандырушылар өтегендіктен сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара босатылған Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақыларының тиісті бөлігін, жұмсалған шығыстарды шегергенде, Сақтанушыға қайтаруға міндетті.

93. Сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін қосарланған сақтандыру кезінде Сақтанушы Сақтандырушыға өзге Сақтандырушылардың сақтандыру төлемі туралы мәселені реттеуге қатысты барлық мәліметтерді, оның ішінде өзге Сақтандырушылардан алынған сақтандыру төлемінің мөлшері туралы мәліметтерді беруге міндетті.

94. Қосарланған сақтандыру кезінде Сақтандырушы сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын анықтауға, басқа Сақтандырушылармен бірлесіп, сақтандыру жағдайының нәтижесінде келтірілген залалдардың мөлшерін айқындауға құқылы.

17. СУБРОГАЦИЯ

95. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған Сақтандырушыға төленген сома шегінде Сақтанушының (Сақтандырылушының) сақтандыру нәтижесінде өтелген залалдар үшін жауапты тұлғаға талап ету құқығы өтеді.

96. Сақтанушы (Сақтандырылушы) сақтандыру төлемін алған кезде Сақтандырушыға қолында бар барлық құжаттар мен дәлелдемелерді беруге және Сақтандырушының өзіне Өткен талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді оған хабарлауға міндетті.

97. Егер Сақтанушы (Сақтандырылушы) Сақтандырушы өтеген залалдар үшін жауапты тұлғаға өзінің талап ету құқығынан бас тартса немесе бұл құқықты жүзеге асыру Сақтанушының (Сақтандырылушының) кінәсінен мүмкін болмаса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде жүзеге асырудан босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

18. ЕҢСЕРІЛМЕЙТІН КҮШ ЖАҒДАЙЛАРЫ

98. Егер Тараптар өз міндеттемелерін тиісінше орындау еңсерілмейтін күш (форс-мажор) мән-жайларының, яғни Тараптың Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді орындауы мүмкін болмай қалған төтенше және алдын алуға болмайтын мән-жайлардың салдарынан мүмкін еместігін дәлелдесе, жауапкершіліктен босатылады.

99. Тараптардың кез келгені Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді толық немесе ішінара орындай алмайтын мән-жайлар туындаған кезде оларды орындау мерзімі осындай мән-жайлар қолданылатын уақытқа сәйкес кейінге қалдырылады.

100. Егер форс-мажорлық мән-жайлар 3 (үш) айдан астам уақытқа созылатын болса, онда Тараптардың әрқайсысы Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді одан әрі орындаудан бас тартуға құқылы. Бұл жағдайда Тараптардың ешқайсысы екінші тараптан Сақтандыру шартын бұзудан келтірілген залалды өтеуді талап етуге құқылы емес.

101. Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді орындау мүмкін создстігі туындаған тарап жиырма күн мерзімде міндеттемелерді орындауға кедергі келтіретін мән-жайлардың басталғаны немесе тоқтатылғаны туралы екінші Тарапқа хабарлауға тиіс.

19. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

102. Сақтандыру шартын орындау бойынша сақтандыру субъектілері арасында туындайтын барлық даулар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шешіледі.

20. ҚОСЫМША ШАРТТАР

103. Сақтандыру шартында Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де талаптар көзделуі мүмкін.

104. Осы Ереженің негізінде Сақтандырушы сақтандыру тәуекелдерінің әртүрлі жиынтығымен және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де сақтандыру шарттарымен сақтандыру бағдарламаларын әзірлеуге құқылы.

105. Сақтандыру шартының мазмұны осы Ережеге сәйкес келмеген жағдайда, егер бұл Сақтандыру шартында тікелей айтылса, Сақтандыру шартының талаптары қолданылады.

106. Осы Ережемен реттелмеген бөлігінде Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы қолданылады.